

HONORARJI PRVEGA SLOVENSKEGA POKLICNEGA PISATELJA

Prispevek prinaša sistematični pregled pisateljskih honorarjev Ivana Cankarja z ozirom na odnose, ki jih je pisatelj ustvarjal z založniki in uredniki. Glavni vir podatkov za knjižne izdaje je bila Cankarjeva korespondenca, za objave v časopisju in revijah pa obračunski listi in drugi zapisi urednikov. Osrednje mesto med založniki ima Lavoslav Schwentner, sledijo pa mu Ottomar Bamberg, Fran Levec, Fran S. Finžgar in Valentin Podgorec. Uredniki, ki so honorirali pisateljeve prispevke v časopisju in revijah, so predstavljeni kronološko, tj. po času njihovega urednikovanja. Honorarjem knjižnih izdaj so v tabeli dodane tudi tržne cene knjig ob njihovem izidu. Honorarji, ki jih je pisatelj prejemal tako za knjižne izdaje kot objave v časopisju in revijah, so bili visoki, prav tako pa je s svojo samozavestjo in retorično zmožnostjo založnike in urednike marsikdaj prepričal, da so mu izplačali predujeme, ki jih pogosto ni mogel povrniti.

Ključne besede: Ivan Cankar, honorarji, poklic pisatelja

0 Viri

Glavni vir za določitev višine honorarjev je bila Cankarjeva korespondenca, hkrati pa se podatki pri knjižnih izdajah opirajo na pogodbe in zapiske založnikov, pri objavah v časopisju in revijah pa na obračunske liste in druge podobne dokumente. Tržne cene knjig v Tabeli 1 so povzete po Schwentnerjevem katalogu slovenskih knjig (1911) in rubrikah o književnih novostih ali ocenah knjig v časopisu *Ljubljanski zvon* (1899, 1912, 1913, 1920, 1921, 1922). Zneski v tabelah so zaradi boljše

nazornosti vedno navedeni v kronah, v besedilu pa v enotah,¹ o katerih je govoril avtor. Za približek k današnjemu denarnemu sistemu naj služijo navedene tržne cene² v Ljubljani v letih 1900,³ 1905,⁴ 1910,⁵ 1914⁶ in 1917.⁷

1 Knjižne izdaje

Od sedemintridesetih Cankarjevih knjig je založnik Lavoslav Schwentner založil približno tri četrtine in ga lahko smatramo kot Cankarjevega »stalnega« založnika (ZD 27: 386). Ottomar Bamberg, pri katerem je Cankar izdal svojo prvo knjigo, se je pri izplačevanju predujemov ustavil nekoliko prej, sploh pa pisatelju nobena druga založba ni izkazala toliko naklonjenosti kot Schwentner.

1.1 Lavoslav Schwentner

Založnik Schwentner je Cankarju najprej sicer zavrnil izdajo *Romantičnih duš*, od izdaje *Vinjet* (1899) pa je pri njegovi založbi izšlo še 23 Cankarjevih del (Harlamov 2018: 30–31).

Iz obsežne korespondence med njima je razviden Cankarjev izredno slab finančni in življenjski položaj, hkrati pa je njuno sodelovanje potekalo v luči izjemne potrpežljivosti Schwentnerja, ki mu je tako poslal mnogo posojil in predujemov, katerih stroškov Cankar v celoti nikoli ni povrnil. Tako je Schwentner 3. novembra 1909 Cankarju pisal: »Celo leto je poteklo, odkar si se zavezal, izročiti mi rokopis drame, *Marte* in *Kristusove sukne* v delno pokritje tvojega dolga, ki znaša okroglo K 4000.–; skrajni čas je torej, da začneva obračunati.« (ZD 27: 475).

¹ Leta 1892 je avstrijski goldinar (nem. Gulden, madž. Forint, lat. florin), ki se je prvotno delil na 60, po letu 1857 pa na 100 krajcarjev (nem. Kreuzer, madž. Krajczár), nadomestila avstro-ogrska krona (nem. Krone, madž. korona), ki se je delila na 100 vinarjev oz. helerjev (nem. Heller, madž. fillér). Tečaj med goldinarjem in krono je bil 1 goldinar = 2 kroni. Z razpadom Avstro-Ogrske in nastankom Države SHS (1918) je krono zamenjal dinar, in sicer v razmerju 4 krone = 1 dinar (Gradišnik, Gorenak, 2007).

² Na tem mestu se zahvaljujem doc. dr. Petru Mikši za pomoč pri iskanju podatkov o tržnih cenah v Ljubljani med letoma 1900 in 1917.

³ 6. januar: pšenica: 17,20 K/100 kg, jajce: 0,12 K, mleko: 0,16 K/l, goveje meso: 1,28 K/kg, časopis Slovenec: 0,10 K (Slovenec 1900/28/17; rubrika *Tržne cene v Ljubljani*).

⁴ 4. februar: pšenica: 22,8 K/100 kg, jajce: 0,08 K, mleko: 0,18 K/l, goveje meso: 1,48 K/kg, časopis Slovenec: 0,10 K (Slovenec 1905/33/28; rubrika *Tržne cene v Ljubljani*).

⁵ 7. maj: pšenica: 28,20 K/100 kg, jajce: 0,05 K, mleko: 0,20 K/l, goveje meso: 1,14 K/kg, časopis Jutro: 0,04 K (Jutro 1910/1/66; rubrika *Tržne cene v Ljubljani*).

⁶ 2. januar: pšenica: 22 K/100 kg, jajce: 0,10 K, mleko: 0,20 K/l, goveje meso: 1,60 K/kg, časopis Dan: 0,06 K (Dan 1914/3/744; rubrika *Tržne cene v Ljubljani*).

⁷ 1. november: pšenica: 40 K/100 kg, jajce: 0,32 K, mleko: 0,48 K/l, goveje meso: 6,20 K/kg, časopis Jugoslovan: 1,50 K (Jugoslovan 1917/1/2; rubrika *Narodno gospodarstvo*).

Schwentner je Cankarju izplačeval visoke honorarje, in sicer 400–500 kron na knjigo, kar pomeni, da je pisatelj od njega do l. 1910 prejel za pribl. 10 knjig predujema; oz. skoraj dve letni plači Otona Župančiča, ki je takrat kot mestni arhivar prejemal 200 kron mesečno (Harlamov 2018: 31).

Septembra 1908 je pisatelj založniku ponujal vse svoje knjige, ki jih je izdala in do takrat razprodala Slovenska matica, Schwentner pa te ponudbe takrat ni sprejel. Kasneje je lastninsko pravico do nekaterih knjig le odkupil in s tem črtal Cankarjev dolg, ponatisnil pa teh del nikoli ni (ZD 27: 458).

1. 2 Ottomar Bamberg

Pri Ottomarju Bambergu, ki je s svojim očetom vodil podjetje Ign. Kleimayr & Fed. Bamberg (NSBL), je Cankar l. 1899 izdal svojo prvo knjigo, *Erotiko*, in zanjo prejel prvi večji honorar, ki je po dogovoru sicer znašal 200 fl,⁸ pisatelj pa je prejel 20 fl manj, ki jih je založnik odtegnil za Narodno tiskarno, ki ji je Cankar dolgoval nekaj predujema (ZD 26: 463).

Po izdaji *Erotike* sta pri Bambergu izšli še zbirki *Ob zori* (1903) in *Mimo življenja* (po avtorjevi smrti; 1920). Cankar je založniku ponudil tudi drugo izdajo *Erotike* in zbirko *Onkraj življenja*, vendar ju je ta odklonil; med ponujenimi deli pa najdemo tudi roman *V pijanosti* oziroma *Vedomec*, ki ga Cankar ni napisal (Munda 1970: 459–460).

Za zbirko *Ob zori* je Cankar zahteval 500 kron honorarja, ker se je Bambergu tolikšen znesek zdel previsok, je avtor zahtevo znižal na 450 K in založnika prosil, da mu od dolga, ki je takrat znašal 200 K, tokrat odšteje le 100 K, tako je v marcu in aprilu pisatelj skupaj prejel 350 K (ZD 26: 245–246). Tudi Bamberg je Cankarju nekaj časa pošiljal predujeme, vendar se je njuno sodelovanje (in s tem dopisovanje) končalo, ko je Bamberg na podlagi njune korespondence ugotovil, da je za 1046,34 K dolga imel v rokah samo zbirko črtic *Mimo življenja*; obljubljena pa sta mu bila nenapisan roman *Vedomec* in »morebitna razširitev zbirke ter lastništvo vseh Cankarjevih tekstov, objavljenih v slovenskem časopisju v letih 1901–1904« (Munda 1970: 474).

1. 3 Slovenska matica

Cankarjeva dela so pri Slovenski matici izhajala kot del ali kot samostojni zvezek Anton Knezove knjižnice, ki jo je Matica začela izdajati l. 1894 (Munda 1970: 436), novela *Smrt in pogreb Jakoba Nesreče* pa je l. 1906 izšla v 28. zvezku Zabavne knjižnice. Cankar je od Matice načeloma prejemal najvišje honorarje, ki jih je ta izplačevala. Za *Popotovanje Nikolaja Nikiča* in *Življenje in smrt Petra Novljana*

⁸ Lat. florin (fl) = goldinar, torej 1 fl = 2 K.

so mu prisodili po 60 kron za tiskovno polo, ostalo leposlovje pa so honorirali po 50 K, več le izjemoma.⁹

1. 3. 1 Fran Levce

Levec, ki je Matici predsedoval v letih 1893–1907 (SBL), je pripomogel k Cankarjevemu sodelovanju z *Ljubljanskim zvonom* in Slovensko matico, kot je razvidno iz pisem, pa je pisatelja tudi finančno podpiral in mu tako poslal kar nekaj posojil (Munda 1970: 433).

Matica je 31. decembra 1900 objavila *Razpis častnih nagrad*, v katerem so razpisali 400 K nagrade za izvorno slovensko povest, ki bi obsegala najmanj deset tiskovnih pol, oz. (v primeru da takšne povesti ne bi prejeli) dve nagradi po 200 K za povesti, ki bi obsegali najmanj pet pol, dve daljši epski pesnitvi, ali za eno povest in eno daljšo epsko pesnitev. Prejemniku častne nagrade pa je hkrati pripadala še pisateljska nagrada v višini 50–80 kron na tiskovno polo (ZD 26: 437).

Za nagrado se je potegoval tudi Cankar in tako so mu za roman *Tujci*, za katerega je pred tem že prejel 400 K honorarja (Munda 1970: 439–440), na odborovi seji Slovenske matice 30. januarja 1902 odobrili častno nagrado v višini 200 K (saj so *Tujci* obsegali le 7,5 tiskovnih pol in ne 10, kot je zahteval razpis za nagrado v višini 400 K) in pisateljsko nagrado, ki je znašala 50 K na polo, celoten znesek je torej znašal 575 K (Munda 1970: 440). Za roman *Na klanecu* je knjižni odsek Slovenske matice 28. marca 1903 Cankarju priznal 615 K (60 na polo) honorarja in častno nagrado¹⁰ 200 K (zopet manjšo, saj po mnenju odbora za višjo ni bilo zadosti obresti), celoten znesek je bil tako 815 K (ZD 26: 445).

1. 3. 2 F. S Finžgar

Prvo Cankarjevo ohranjeno pismo Finžgarju, članu knjižnega odseka SM, govori o honorarju za roman *Martin Kačur*, ki ga pisatelj ni prejel do takrat, kot je zahteval, in zato napisal Finžgarju nevljudno in jezno pismo, v katerem je grozil, da nikoli več ne bo pisal za Matico in celo, da bo začel pisati v nemščini. Finžgar je avtorju pojasnil, da je bil na seji zaradi zapleta pri drugem predmetu sprejet sklep, naj se »ne izplača vinarja, da so vsaj trije prečitali«. Ko so pisatelju nato nakazali 500 namesto 600 zahtevanih kron honorarja, z razlago, da »se še ne ve, koliko bo rokopis obsegal tiskan«, je ta seveda ugovarjal v pismih predsedniku Levcu, ki pa je na Cankarjevo pismo z dne 18. januarja 1906 pripisal naročilo takratnemu tajniku: »Prosim Vas, pošljite na mojo odgovornost g. C. še tistih 100 K, da bo enkrat mir /.../« (Moravec 1970: 282). Vendar, kot je razvidno iz nadaljnjih sejnih

⁹ 60 K je za *Zgodovino slovenskega slovstva* dobil le še K. Glaser (Munda 1970: 435).

¹⁰ Takrat se je zanjo potegoval tudi Ksaver Meško, a je zaradi prekratkega obsega svojih *Črtic* ni dobil (Munda 1970: 440).

zapiskov in računskih knjig, naročilo ni bilo izvršeno. Tako je v zapisnikarjevem poročilu o nagradah pisateljem v zapisniku o seji knjižnega odseka 19. decembra 1906 zapisano: »I. Cankarju za ‘Martina Kačurja’ 500 K pisateljske nagrade, ki se je pisatelju že izplačala.« Po podatkih založnice je *Kačur* obsegal 7,9 pole in tudi po računih je Cankar zanj prejel 500 kron (Moravec 1970: 280–283).

1. 4 Mohorjeva družba: Valentin Podgorca

Mohorjeva družba je Cankarju vseh sedem proznih besedil, ki jih je poslal, natisnila in honorirala, ni pa ustregla njegovim prošnjam za predujeme za še neodane rokopise (Munda 1976: 141).

V prvem ohranjenem pismu Valentinu Podgorcu, ki je bil tajnik MD v letih 1907–1920 (SBL), 5. maja 1909 se Cankar zahvaljuje za prejeti honorar za povest *Zgodba o Šimnu Sirotniku*, višina honorarja pa ni znana (ZD 30: 5). Za *Zgodbo o dveh mladih ljudeh*, ki jo je poslal maja 1909, je prosil za 400 K honorarja, ki ga je najbrž tudi dobil, za povest *Krčmar Elija* pa je prejel 500 K honorarja in to v pismu z dne 11. septembra 1909 tudi potrdil (ZD 30: 6–7). Založba se je v zadnjih mesecih l. 1910 odločila, da izda Cankarjevo knjigo, tako so zgoraj omenjene povesti izšle 1911 pod naslovom *Troje povesti* (Munda 1976: 147–148).

Aprila 1910 je za Koledar poslal črtico *Naš laz* in honorar zanj verjetno tudi takoj dobil, saj se v kasnejših pismih na črtico ne sklicuje (Munda 1976: 146). Za črtico *Hoja v šolo* je Cankar želel 90 K honorarja (ZD 30: 16), pisma z njegovo potrditvijo o prejemu pa ni oz. se ni ohranilo.

Cankarjevi knjižni honorarji so glede na razpoložljive podatke sledeči:

Tabela 1: Honorarji za knjižne izdaje v letih 1899–1922.

Naslov	Leto izdaje	Založnik	Honorar [K]	Tržna cena ¹¹
Erotika	1899	I. Kleinmayr & F. Bamberg	400 oz. 360	2 ¹²
Vinjete	1899	L. Schwentner	460 ¹³	3,60 4,60 ¹⁴
Popotovanje Nikolaja Nikiča	1900	Slovenska matica	165 ¹⁵	1 ¹⁶

¹¹ Cena Cankarjeve prve pesniške zbirke, *Erotike*, je pravzaprav približno enaka ceni 1,5 kg govejega mesa, *Krpanova kobila*, ki je ob izidu imela najvišjo tržno ceno, pa se je (v elegantni izdaji) prodajala za približno toliko kot 3,7 kg govejega mesa.

¹² LZ 1899/19/4; rubrika *Listek*, str. 253.

¹³ ZD 27: 56, 59, 60.

¹⁴ Dvojne cene označujejo različni izdaji, in sicer mehko oz. broširano (prva cena) in trdo oz. elegantno izdajo (druga cena).

¹⁵ ZD 26: 435–436.

¹⁶ Kot del 7. zvezka Anton Knezove knjižnice, ki je vseboval še: Fr. Ks. Meško: *Iz mojega dnevnika*; Podgoričan: *Za možem*; dr. Fr. Zbašnik: *Pastirica*; Jos. Kostanjevec: *Čez trideset let.*; J. M. Dovič: *Z diplomom in brez diplome*. In Fr. Levec: *r. Fran Prešeren*.

Jakob Ruda	1900	L. Schwentner	460 ¹⁷	1,20	
Za narodov blagor	1901	L. Schwentner	250 ¹⁸	2	3
Knjiga za lahkomišelnje ljudi	1901	L. Schwentner	280 ¹⁹	2,50	3,50
Tujci	1901	Slovenska matica ²⁰	400 + 575 = 975 ²¹	0,80 ²²	
Kralj na Betajnovi	1902	L. Schwentner	270 ²³	2	
Na klancu	1902	Slovenska matica	615 + 200 = 815 ²⁴	0,80 ²⁵	
Erotika (druga izdaja)	1902	L. Schwentner	180 ²⁶	2	3,20 ²⁷
Ob zori	1903	I. Kleinmayr & F. Bamberg	350	3	
Življenje in smrt Petra Novljana	1903	Slovenska matica	270 ²⁸	0,80 ²⁹	
Križ na gori	1904	Slovenska matica	500 ³⁰	0,80 ³¹	
Hiša Marije Pomočnice	1904	L. Schwentner	260 ³²	2	3,50
Gospa Judit	1904	L. Schwentner	300 ³³	2	3,20
Potepuh Marko in kralj Matjaž, V mesečini	1905	Slovenska matica	600 ³⁴ 200 ³⁶	0,80 ³⁵	
Nina	1906	L. Schwentner	400 ³⁷	2	3,50
Martin Kačur	1906	Slovenska matica	600 ³⁸	0,80 ³⁹	

¹⁷ ZD 27: 56, 59, 60.

¹⁸ ZD 27: 53–64.

¹⁹ ZD 27: 66–76.

²⁰ 8. zvezek Anton Knezove knjižnice.

²¹ ZD 26: 444.

²² Kot del 8. zvezka Anton Knezove knjižnice, ki je vseboval še: Fr. Ks. Meško: *Črtice* in F. J Doljan: *Lajnar*.

²³ ZD 27: 90–97.

²⁴ ZD 26: 445.

²⁵ Kot 9. zvezek Anton Knezove knjižnice.

²⁶ ZD 27: 79–87.

²⁷ Kasneje tudi 3,70 K (LZ 1917, št. 6).

²⁸ ZD 26: 446.

²⁹ Kot del 11. zvezka Anton Knezove knjižnice, ki je vseboval še: F. Devetak: *Spomini gospoda Ignacija Brumna*.

³⁰ ZD 26: 447.

³¹ Kot del 11. zvezka Anton Knezove knjižnice, ki je vseboval še: F. Devetak: *Spomini gospoda Ignacija Brumna*.

³² ZD 27: 102–122.

³³ ZD 27: 137–140.

³⁴ ZD 26: 448.

³⁵ Kot del 12. zvezka Anton Knezove knjižnice, ki je vseboval še: Jos. Kostanjevec: *Brez zadnjega poglavja*.

³⁶ ZD 26: 449.

³⁷ ZD 27: 161–163.

³⁸ ZD 26: 450–451.

³⁹ Kot 13. zvezek Anton Knezove knjižnice.

Smrt in pogreb Jakoba Nesreče	1906	Slovenska matica	180 ⁴⁰		
Krpanova kobila	1906 (1907)	L. Schwentner	400 ⁴¹	4	5,50
Hlapec Jernej in njegova pravica	1907	L. Schwentner		1,40	2
Aleš iz Razora	1907	Narodna založba	(400) ^{42 43}	1,50	2,50
Pohujšanje v dolini šentflorjanski	1907 (z letnico 1908)	L. Schwentner	297 ⁴⁴	2	2,80
Zgodbe iz doline šentflorjanske	1908	L. Schwentner	400 ⁴⁵	2	3
Novo življenje	1908	Slovenska matica	398, 12 ⁴⁶	1,40 ⁴⁷	
Kurent	1909	L. Schwentner	400 ⁴⁸	1,80	2,80
Za križem	1909	L. Schwentner		3	4,50
Hlapci	1910	L. Schwentner	500 ⁴⁹	2	
Bela krizantema	1910	L. Schwentner		1,60	2,60
Lepa Vida	1911	L. Schwentner	700 ⁵⁰	2	3 ⁵¹
Troje povesti	1911	Mohorjeva založba	Krčmar Elija 500 ⁵² Zgodba o dveh mladih ljudeh (400) ⁵³ Zgodba o Šimnu Sirotniku	ni podatka	
Volja in moč	1911	L. Schwentner		2	3
Milan in Milena	1913	L. Schwentner	200 ⁵⁴	2,50	3,50 ⁵⁵
Podobe iz sanj	1917	Nova založba		4, 80 ⁵⁶	

⁴⁰ ZD 26: 451.

⁴¹ ZD 27: 172–173, 445.

⁴² V oklepajih so zapisani honorarji v višini, ki jo je določil Cankar oz. se je zanjo dogovoril z založniki in uredniki, a zanje ne moremo z gotovostjo trditi, da jih je prejel, saj ni znano nobeno zahvalno pismo ali potrdilo o prejemu.

⁴³ ZD 29: 212.

⁴⁴ ZD 27: 202–208.

⁴⁵ ZD 27: 201–202, 459.

⁴⁶ ZD 26: 453.

⁴⁷ Kot del 15. zvezka Anton knezove knjižnice, ki je vseboval še: dr. Šlebinger, Vatroslav Jagič in Cvetko Golar, Dve nevesti.

⁴⁸ ZD 27: 219–223.

⁴⁹ Dobil 200 K od dogovorjenih 100, 400 K pa se je odpisalo od dolga (ZD 27: 475).

⁵⁰ Dobil 400 ali 500 K (ZD 27: 481–482).

⁵¹ LZ 1912/32/1; rubrika *Uredništvo je prejelo meseca decembra 1911 sledeče književne novosti*, str. 58.

⁵² ZD 30: 7.

⁵³ ZD 30: 6.

⁵⁴ ZD 27: 239, 482–483.

⁵⁵ Dolar 1913: 276.

⁵⁶ Glonar 1918: 146.

Moje življenje ⁵⁷	1920	Zvezna tiskarna	360 ⁵⁸	10 ⁵⁹	
Mimo življenja ⁶⁰	1920	I. Kleinmayr & F. Bamberg	320 ⁶¹	20	30 40 ⁶²
Grešnik Lenart	1921	L. Schwentner	(500) ^{63, 64}	28	40 ⁶⁵
Romantične duše ⁶⁶	1922	L. Schwentner	— ⁶⁷	48	72 ⁶⁸
Marta			1040 (920) ⁶⁹		

2 Objave v časopisju

Cankar je, da bi le kaj zaslužil, sodeloval z najrazličnejšimi časopisi in revijami. Sodelovanje z Etbinom Kristanom pri reviji *Rdeči prapor* je pravzaprav edini primer, kjer je bil pisatelj pripravljen pisati zastoj (Dović 2006: 397).

2.1 *Ljubljanski zvon*

Cankar je v Zadruzi 5. maja 1893 bral svojo pesem *Ivan Kacijanar*, ki je bila nato istega leta objavljena v 11. številki *Ljubljanskega zvona*. Zanj je avtor prejel svoj prvi pisateljski honorar – srebrn goldinar, k objavi pa je pripomogel Fran Levec (Harlamov 2018: 15), ki je časopis urejal v letih 1881–1891 (SBL).

O poznejših objavah in honorarjih si je dopisoval s kasnejšimi uredniki, in sicer Antonom Funtkom, Viktorjem Bežkom,⁷⁰ Antonom Aškercem, Franom Zbašnikom in Jankom Šlebingerjem, vendar pisma o višinah honorarjev načeloma ne govorijo.

⁵⁷ Anton Pesek je pisatelju honorar izplačal v letih 1915–1917 (ZD 30: 230).

⁵⁸ ZD 30: 231.

⁵⁹ LZ 1920/40/2; rubrika *Nove knjige*, str. 128.

⁶⁰ Za zbirko sta se z založnikom dogovarjala marca 1904, honorar oz. predujemi pa so bili izplačani do oktobra istega leta (ZD 26: 263–267).

⁶¹ ZD 26: 263–267, 471–472.

⁶² LZ 1920/40/11; rubrika *Nove knjige*, str. 704.

⁶³ Cankar je v pismu, ki je datirano v pomlad 1915 (ZD 27: 241), založnika prosil za izplačilo 500 K honorarja, kasneje pa se ni ohranilo nobeno zahvalno pismo ali potrdilo o prejemu.

⁶⁴ ZD 27: 241, 484–485.

⁶⁵ LZ 1921/41/11; rubrika *Nove knjige*, str. 703.

⁶⁶ Ceni sta iz dinarjev pretvorjeni v krone.

⁶⁷ Izdajo *Romantičnih duš* je Schwentner l. 1898 zavrnil.

⁶⁸ LZ 1922/42/7; rubrika *Nove knjige*, str. 448.

⁶⁹ ZD 27: 193.

⁷⁰ O finančni plati Cankarjevega sodelovanja z urednikom je smiselno omeniti še Govekarjevo pismo Vidicu 10. aprila 1897, v katerem piše: »Bežku ne pošlje ničesar več, dasi mu dolguje – 60 gld!!« (ZD 26: 420, 429).

2. 1. 1 Anton Aškerc

Iz desetih ohranjenih Cankarjevih pisem Aškercu prejem honorarja potrjuje samo eno – za noveli *Smrt Kontrolorja Stepnika* in *Iz daljne dežele* (kasneje *Kralj Malhus*) je prejel 10 fl (ZD 26: 190), v LZ pa je bila objavljena samo prva, in sicer junija 1900 (Munda 1970: 428).

2. 1. 2 Janko Šlebinger

Šlebinger, ki je LZ urejal v letih 1910 do 1916 (SBL), je shranil obračunske liste za *Ljubljanski zvon* v letih 1909–1913, tako da nam je omogočen natančen vpogled v višino honorarjev, ki so jih pisatelji prejeli. Včasih je Cankar z delom honorarja zmanjšal svoj dolg, ki je ob Šlebingerjevem prevzemu funkcije urednika znašal 157 K, 20. januarja 1911 pa še 84 K več. Oktobra je pisatelj prejel 140 K predujema za novelo *Monna Lisa*, tako je 5. novembra 1911 dolg znašal 221 K. Ko je Šlebinger decembra rokopis dobil, se je dolg zmanjšal na 115 K, 13. aprila 1912 pa je Cankar dobil še 70 K za neimenovan spis, tako se je dolg povzpел na 185 K. Januarja 1914 je izšlo prvo poglavje romana *Ottakring* in pisatelju so celoten honorar 32 K odšteli od dolga; drugo poglavje je izšlo v aprilski številki, zanj so mu od dolga oz. predujema odračunali 22 K (dolga je tako ostalo še 26 K), nadaljevanja pa pisatelj ni več napisal (Munda 1976: 152–164).

Tabela 2: Honorarji za objave v Ljubljanskem zvonu v letih 1893–1914.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
Ivan Kacijanar	1893	10
Iz daljne dežele		10
Smrt kontrolorja Stepnika	1900	10
Tinca	1903	30 ⁷¹
Živeti	1903	50 ⁷² + (14, 15) ⁷³
O prešcah	1903	32 ⁷⁴
Izgubljena slika ⁷⁵	DP	(40–50) ⁷⁶
Greh	1903	80 ⁷⁷
Otrok se smeje	1904	40 ⁷⁸
Polikarp	1905	(200) ⁷⁹

⁷¹ ZD 28: 178–179, 387.

⁷² ZD 28: 184–185.

⁷³ ZD 28: 188.

⁷⁴ ZD 28: 185–186.

⁷⁵ Kasneje *Materina slika*.

⁷⁶ ZD 28: 187–188.

⁷⁷ ZD 28: 189–190.

⁷⁸ ZD 28: 195–196.

⁷⁹ ZD 28: 197–200.

Budalo Martinec	1905	30 ⁸⁰
Poslednji dnevi Štefana Poljanca	1906	(200) ⁸¹
Ženitba Kancelista Jareba	1907	(180) ⁸²
Jernej, narodov besednik	1907	(30) ⁸³
Pravična kazen božja	1908	150 ⁸⁴
Pravica za pravico	1909	(180) ⁸⁵
Kaj sem storil, o Gospod	1909	(20) ⁸⁶
Sveti Janez v Biljkah	1910	(40) ⁸⁷
Tovariš Severin	1910	(70) ⁸⁸
Večerna molitev	1910	12
Artur Sever = V. F. Jelenc: Žena	1910	6,7 ⁸⁹
Skodelica kave	1910	12
Slamniki	1910	6,7
Večerne sence	1910	6,7
Njen grob	1910	12
Tuja učenost	1910	12
Za en poljub	1910	13
Motovilo	1910	20
Ob grahu	1911	10
Na peči	1911	10 ⁹⁰
Mona Lisa	1912	140
Ottakring	1914	54
Istrski osel	SN	12
Konec literarne krčme	DiS	20
Jakopičev paviljon		20

2. 2 Slovenski narod

Prvi urednik *Slovenskega naroda* je bil v letih 1897–1918 Miroslav Malovrh (SBL). Cankar mu je 14. marca 1907 poslal rokopis povesti *Aleš iz Razora*, zanj pa zahteval 400 kron honorarja (ZD 29: 212), ki jih je verjetno tudi dobil.

Tavčarju, ki je časopis vodil od leta 1887 do svoje smrti 1923, je ohranjeno zgolj eno Cankarjevo pismo iz l. 1897, v katerem ga je Cankar prosil, da kot vodja Narodne

⁸⁰ ZD 28: 202–203.

⁸¹ ZD 28: 208–212, 221.

⁸² ZD 28: 219–222.

⁸³ ZD 28: 226.

⁸⁴ ZD 28: 227–228.

⁸⁵ ZD 28: 230.

⁸⁶ ZD 28: 231.

⁸⁷ ZD 28: 231.

⁸⁸ ZD 30: 22.

⁸⁹ Za oceno *Žene*, *Slamnike* in *Večerne sence* je skupaj prejel 20 K.

⁹⁰ Plačal Malovrh, torej je bila najprej namenjena *Slovenskemu narodu* (Munda 1976: 160).

tiskarne dovoli ponatis njegovih v *Ljubljanskem zvonu* objavljenih pesmi, saj se je z založnikom Bambergom takrat že dogovarjal za izdajo *Erotike*. Tavčar je to tudi storil in dovoljenje napisal kar na zadnjo stran pisma (Munda 1970: 458–459).

2. 2. 1 Fran Govekar

Tudi korespondenca s Franom Govekarjem, sourednikom *Slovenskega naroda* v letih 1897–1901 (Munda 1970: 357), ne prinaša veliko podatkov o višinah honorarjev Cankarjevih del.

Februarja 1897 je pisatelj od Govekarja prejel 20 kron za »pet črtic pod naslovom »Vinjéte«« (ZD 26: 377). Iz korespondence je razvidno, da mu je najprej poslal štiri, peto pa naknadno. Ko je Bežek, ki je med l. 1895 in 1899 urejal *Ljubljanski zvon* (SBL) izvedel za to, je Govekarju prve štiri črtice vzel,⁹¹ da bi jih objavil v LZ, Cankarju poslal 10 fl, a mu ta objave ni dovolil, zato je Bežek črtice moral vrniti Govekarju (ZD 26: 30, 370, 379).

Avgusta 1901 so bili v *Slovenskem narodu* objavljeni trije Cankarjevi podlistki, in sicer *Almanahovci*, *Ponižana umetnost* ter *O stricih in bratanih*, nato pa se je Cankarjevo sodelovanje pri *Slovenskem narodu* spet pretrgalo za eno leto (Munda 1970: 402). Cankarjevo izjavo »Umolknil sem bil zategadelj, ker me je razjezilo, da ste mi po neprestanem dvomesečnem prosjačenju poslali namesto zahtevanih dvajset – deset forintov« v pismu z dne 15. oktobra 1901 je Govekar v objavi Cankarjevih pisem razložil takole:

Že mogoče, ali bodi pri tej priliki povedano tudi to: zaradi neprestanih predujemov, akontacij, poračunavanj za nazaj in za naprej, ki jih je želel v svojem gospodarstvu do skrajnosti neredni Cankar, se je upravništvo »Slovenskega naroda«, »Ljubljanskega zvona« in kasneje tudi »Slovana« skuvalo in izjavilo: »Nič več, dokler se dolg ne poravna in se račun ne uredi!« – Zaman je posredoval urednik, dosegel kvečjemu še majhno vsoto, naposled pa niti vsotice ne več ... Knjižgovodje niso pač prav nič sentimentalni ljudje! Krivec pa je bil v Cankarjevih očeh vendarle urednik ... (Govekar 1934: 524.)

Govekarjev komentar nekoliko osvetli tudi honoriranje povesti *Ministrant Jokec*, za katero je pisatelj zahteval 150 K, Govekar je pristal na 120 (Munda 1970: 414–415), Cankar pa jih je do 5. dec. 1905 prejel 100 (ZD 26: 169):

Res mi je poslal »Ministranta Jokca«, ki je izhajal v IV. letniku v štirih številkah, začeniši z drugo številko. Iz računa na Cankarjevem pismu je še danes razvidno, da je uredništvo računalo po pet Cankarjevih kvartnih listov za tiskano »Slovanovo« stran. Torej naj bi rokopis 100 strani dal 20 tiskanih; honoriranih po 6 K, znaša 120 K. V resnici je dal rokopis 99 kvartnih listov in 18 $\frac{11}{22}$ tiskanih. Motila sva se torej oba. (Govekar 1935: 31.)

⁹¹ V pismu Cankarju 26. februarja 1897 je Govekar zapisal: »Gledé Tvojih dopošiljatev: 'Vinjete' sem hotel ravno priobčiti, ko je prišel v Lj. Prof. Bežek ter me prosil za – gradivo. Povedal sem mu, da imam Tvoje 'vinjete', ki bi sodile bolje v 'Zvon' nego v 'Narod', kjer se pogubé, in Bežek mi jih je kar vzel. Naj jih torej objavi on, če hočeš s Tvojim imenom ali pa s pseudonimom!!« (ZD 26: 380).

Tabela 3: Honorarji za objave v Slovenskem narodu v letu 1897.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
Zadnji večer	1897	4
Ada	1897	4
Glad	1897	4
Pismo	1897	4
Mož pri oknu	1897	4
Ministrant Jokec	Slovan	(120)

2. 3 Slovenec: Andrej Kalan

Prva Cankarjeva črtica je bila v *Slovincu* natisnjena jeseni 1893, kasneje pa je izšlo še okoli 30 njegovih podlistkov. Kalan, ki je bil urednik *Slovenca* 1891–1900 (SBL), mu jih je razmeroma dobro plačeval, poleg tega pa mu je večkrat pomagal v denarnih stiskah v Ljubljani in na Dunaju. V času, ki ga je pisatelj preživel na Pulju, je poleg prevajanja za ljubljansko gledališče in opero napisal tudi nekaj podlistkov za *Slovenca*. Tako je za *V sanjah*, *Njegova mati* in *On in ona* avgusta ali septembra 1898 prejel 6 fl (Munda 1973: 264). Septembra je, preko brata, Kalanu poslal še dvoje podlistkov,⁹² za katera je zahteval 5 fl honorarja, ni pa znano, če ga je dobil (ZD 28: 263).

Tabela 4: Honorarji za objavljeno in neobjavljeni deli v *Slovincu*.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
V sanjah	–	4
Njegova mati	1898	4
On in ona	–	4

2. 4 Slovenka: Ivanka Klemenčič

Urejanje tržaške *Slovenke* je z letom 1900 prevzela Ivanka Klemenčič in jo vodila do l. 1902, dokler je izhajala. K sodelovanju je povabila tudi Cankarja, ki ji je l. 1900 poslal troje črtic (*Jesenske noči*, *Rdeča lisa*, *Umirajoči ljudje*) in *Literarno pismo*, leta 1902 pa še črtici *Domov* in *Judežev pozdrav*. Urednica Cankarja ni mogla izdatneje honorirati, zaradi česar najbrž Cankar v *Slovenki* ni objavljaj več, ampak je poskrbela, da so bile Cankarjeve knjige v listu ugodno ocenjene (Munda 1973: 340–350).

⁹² Morda črtici *Moja miznica* in *Pričakovanje*, ki sta bili v *Slovincu* objavljeni 27. in 28. septembra (Munda 1970: 314).

Tabela 5: Honorarji za objave v *Slovenki* v letih 1900 in 1902.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
Jesenske noči	1900	(30) ⁹³
Literarno pismo, Rdeča lisa, Umirajoči ljudje	1900	10 ⁹⁴
Domov	1902	5 ⁹⁵
Judežev pozdrav	1902	5 ⁹⁶

2. 5 *Dom in svet*

Ustanovitelju in do l. 1900 uredniku *Doma in sveta*, Frančišku Lampetu, je ohranjeno eno Cankarjevo pismo, v katerem je za priloženo črtico *Ob smrtni postelji* prosil 20 K honorarja (ZD 27: 11). Najverjetneje pisatelj *Domu in svetu*, dokler ga je vodil Lampe, ni ponudil ničesar drugega (Munda 1971: 384).

2. 5. 1 Dr. Mihael Opeka

Cankar je nekatere svoje spise za *Dom in svet* dal Kalanu ali bratrancu Izidorju, ohranjeni pa sta dve pismi, naslovljeni neposredno na takratnega sourednika Mihaela Opeka (Munda 1975: 451). V prvem (23. oktobra 1906) za črtico *Poet Peter* prosi 40 K honorarja, v drugem (28. julija 1909) pa za *Belo krizantemo*, ki jo je bil izročil Izidorju, prosi za 40–50 K honorarja (ZD 29: 213–214).

2. 5. 2 Izidor Cankar

Izidor Cankar je bil urednik DiS v letih 1914–1918, takrat je pri listu intenzivno sodeloval tudi Ivan Cankar (Munda 1975: 399). O višini honorarjev iz njune korespondence ne izvemo ničesar.

Med Ivanovimi pismi Izidorju ohranjeno potrtilo z dne 19. oktobra 1916, ki se glasi: »Potrjujem, da sem prejel od g. drja. J. Ev. Kreka po drju. Iz. Cankarju znesek 300 (tristo) kron.«, se morda navezuje na morebitni vnovični natis romana *Na klancu*, ki je izšel l. 1902 pri Slovenski matici in bil razprodan (Munda 1975: 416). V prid temu, da bi se bil Cankar tako pri Ilešiču, zadnjem predsedniku Matice, ki je bila takrat prepovedana, pozanimal, kako je z založniškimi pravicami, govori tudi pismo Izidorju 23. septembra 1916: »Ali si morda že kaj ukrenil gledé stvari, o katerih sva zadnjič govorila? 1. zaradi prodaje povesti 'Na klancu', ki je moja, kakor je povedal dr. Ilešič« /.../ (ZD 29: 184).

⁹³ ZD 28: 123–124.

⁹⁴ ZD 28: 124–127.

⁹⁵ ZD 28: 130–131.

⁹⁶ ZD 28: 130–131.

Tabela 6: Honorarji za objave v *Domu in svetu* v letih 1898 in 1906–1908.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
Ob smrti postelji	1898	(20)
Zdenko Petersilka	1906	50 ⁹⁷
Poet Peter	1906	(40)
Jure	1907	(50) ⁹⁸
Kovač Damjan	1908	(40) ⁹⁹
Bela krizantema	Naši zapiski, 1909	(40–50)

2. 6 Domači prijatelj: Zofka Kveder

Domači prijatelj je izhajal od 1. aprila 1904 do februarja 1915, vseskozi pa ga je urejala Zofka Kveder. Cankar je v letih 1904 in 1905 za ta mesečnik poslal štiri črtice (Munda 1973: 357–358). Za *Materino sliko* je Cankar želel 10 kron honorarja (ZD 28: 149), ki jih je najbrž tudi prejel, sicer nekoliko kasneje, kot je želel, saj tudi Zofka, takrat Jelovšek, ni bila v najlažji finančni situaciji. Tudi za črtico *Moj kabinet* je želel petak, vendar je v pismu 17. aprila 1905 razumevajoče zapisal: »Ako Ti je mogoče (Výdra je zdaj daleč), pošlji mi za praznike petak v navadnem pismu.« (ZD 28: 154). Zdi se, da je imel dober mesec kasneje, ko ji je poslal črtico *Moj prijatelj Kuštrin*, manj potrpljenja: »Desetak mi le pošlji in sicer kolikor mogoče hitro. V pismu! Pride hitreje in zraven bo tudi par Tvojih besed. Črtica je za desetak sicer prekratka, ampak pošljem Ti že še kaj in dolžna¹⁰⁰ si mi tudi še tri ali štiri krone!!« (ZD 28: 155).

Tabela 7: Honorarji za objave v *Domačem prijatelju* v letih 1904 in 1905.

Naslov	Leto objave	Honorar [K]
Poet	1904	(10) ¹⁰¹
Materina slika	1905	10
Moja kabinet	1905	6–7
Moj prijatelj Kuštrin	1905	(20)

2. 7 Mladost: Dušan Plavšič

Cankarjevih dopisov Plavšiču, enemu izmed pobudnikov in urednikov *Mladosti*, prvega literarnega glasila hrvaške modernistične mladine, je ohranjenih sedem, Plavšičevih Cankarju pa tri. Urednik je pisatelja k sodelovanju povabil s pismom 22. novembra 1897 na pobudo Govekarja. Cankar mu je odgovoril šele 16. januarja 1898 in mu poslal dvojce črtic, in sicer *Ti sam si kriv* (objavljena v peti številki) in

⁹⁷ ZD 29: 169–170.

⁹⁸ ZD 29: 175.

⁹⁹ ZD 29: 177.

¹⁰⁰ Sklepamo, da je za *Moj kabinet* dobil 6 ali 7 kron namesto naprošenih 10.

¹⁰¹ ZD 28: 148–149.

Julija (bila bi objavljena v šesti številki, ki, čeprav se je že tiskala, ni izšla), zanju pa želel 60–70 K honorarja. Plavšič mu je nato honorar, po večkrat ponovljenih prošnjah v nadaljnjih pismih, kljub slabi finančni situaciji uredništva vendarle poslal (Munda 1971: 379–380).

2. 8 *Život*: Milivoj Dežman

Cankar je 19. februarja 1900 uredniku Dežmanu najprej poslal novelo *Jesenske noči*,¹⁰² ki mu jo pri *Životu* niso sprejeli. Okoli 1. marca istega leta je poslal črtici *Odložene suknje* (objavljena v aprilski številki) in *Mimi* (objavljena v julijski številki), 2. novembra pa je poslal še črtico *Ob zori*, ki je bila objavljena v januarski številki naslednjega leta, zanjo pa je želel 10 K honorarja. Ker so ohranjena le tri Cankarjeva pisma, o honorarjih drugih črtic z gotovostjo ne moremo ničesar trditi, najbrž pa so znašali približno ali celo točno toliko kot za črtico *Ob zori* (Munda 1973: 373–374).

2. 9 *Ilustrovani narodni koledar*: Anton Dolar

Dolar je pismene stike s Cankarjem kot urednik *Ilustrovanega narodnega koledarja* navezal l. 1905. Cankar mu je poslal sedem satiričnih črtic, ki so bile vse tudi natisnjene (Munda 1975: 440), za *Zgodbo o zaplenjenem pravičniku* (1910) je prosil 40 K honorarja (ZD 29: 202); drugih podatkov o honoriranju ni.

3. februarja 1910 je Cankar pisal Dolarju, ki je bil član nadzorstva Narodne založbe, o prodaji »svojih po revijah raztrosenih ljubezenskih zgodb« (ZD 29: 203). Prosil je za 200 kron za že objavljene zgodbe in 100 za nove. Kasneje je željan honorar za celotno knjigo znižal na 200 kron. Založba se je nato odločila, da Cankarjevo knjigo izda, in mu poslala 150 kron predujema. Cankar rokopisa ni oddal, tako ne vemo kakšen naslov bi knjiga naj imela. Omeniti pa je treba še pisateljev dogovor s Schwentnerjem iz l. 1908, po katerem je bil vsak Cankarjev spis Schwentnerjeva last, dokler se dolg ne poravna. Tako je Cankar Narodni založbi ponujal spise, ki pravzaprav niso bili njegovi (Munda 1975: 443–444).

2. 10 *Družinski koledar*: Ivan Kocmur

Ivan Kocmur je septembra 1909 ustanovil izobraževalno organizacijo Vzajemnost, pod okriljem katere je izhajal tudi *Družinski koledar*, za katerega je Cankar prispeval črtico *Šopek cvetic* in »potopis« od *Vrhlike do Borovnice*. Za naslednje leto je poslal članek *Kako sem postal socialist*, a *Koledar* ni izšel, tako je Kocmur rokopis objavil l. 1918, že po avtorjevi smrti, v *Demokraciji* (Munda 1976: 222–224). Cankar je Kocmurja v pismu 24. nov. 1912 prosil, naj honorar, za katerega je upal, da ne

¹⁰² Že prej so mu jo zavrnili v SN, ni pa je mogel spraviti niti pod okrilje zbirke Onkraj življenja (Munda 1973: 373).

znaša manj kot 10 kron, za črtico *Šopek cvetic* izroči njegovemu bratrancu Milanu (ZD 30: 72).

2. 11 *Ilustrovani tednik*: Anton Pesek

Pesek je l. 1911 prevzel *Ilustrovani tednik* in ga urejal in izdajal do l. 1914. Med drugim je založil tudi nekaj leposlovnih knjig, s Cankarjem pa sta se od jeseni 1914 dogovarjala za izdajo zbirke črtic, za katero mu je založnik v letih 1915–1917 izplačal več kot ves dogovorjeni honorar, ki je po potrdilu oz. pogodbi znašal 360 kron. Knjiga je izšla po avtorjevi smrti, l. 1920, pod naslovom *Moje življenje*. Iz od Cankarja podpisanih potrdil o predujemih razberemo, koliko predujema in kdaj je pisatelj dobil:

- 28. 1. 1915: 100 kron, »na račun sedmerih novel, ki mu jih oddam«,
- 20. 2. 1915: 200 kron, »kot del honorarja za novele in črtice, ki jih izda uprava v posebni knjigi«,
- 30. 4. 1915: 100 kron »na račun honorarja«,
- 20. 5. 1916: 10 kron,
- 17. 1. 1917: 10 kron,
- 20. 1. 1917: 10 kron,
- 1. 3. 1917: 62 kron,
- 15. 3. 1917: 20 kron,
- 15. 4. 1917: 70 kron,
- 30. 4. 1917: 30 kron,
- 15. 6. 1917: 50 kron,
- 23. 6. 1917: 40 kron,
- 14. 7. 1917: 22 kron.

Če je v 200 kron, ki jih je dobil 20. 2. 1915, že v štetih januarskih 100, je Cankar vsega skupaj prejel 624 K (Munda 1976: 229–231).

2. 12 *Österreichische Rundschau*: Fran Vidic

Vidica je uredništvo avstrijske literarne revije *Österreichische Rundschau* povabilo k sodelovanju in ga prosilo za prevode iz moderne slovenske književnosti. 12. februarja 1905 mu je Cankar poslal rokopis¹⁰³ *Budala Martinca*, uredništvo pa mu

¹⁰³ Cankar je imel spis napisan sredi decembra 1904, vendar ga je sprva poslal Zbašniku za LZ, nato pa ga januarja 1905 prosil, da mu rokopis vrne. Pisatelj je črtico prepisal, en izvod vrnil Zbašniku, drugega pa nato poslal Vidicu (Munda 1973: 288).

je zanj poslalo 87 kron in 50 krajcarjev honorarja. Kasneje je Cankar poslal še lastni prevod *Nine, Ein Totenhaus*, ki ga niso natisnili (Munda 1973: 288–290).

3 Prevajanje: Fran Milčinski

Poleg pisateljstva je Cankar nekaj zaslužil tudi s prevajanjem za ljubljansko gledališče. Po »popravi« Šauperlovega prevoda *Hamleta* je F. Milčinski, ki je v sezonah 1899/1900 in 1900/01 vodil ljubljansko dramo in bil tajnik Dramatičnega društva (Munda 1973: 329), Cankarju v prevajanje ponudil kar nekaj dram, pisatelj pa je prevedel le Anzengruberjevega *Dolskega župnika* in do tretjega dejanja Hauptmannovega *Voznika Heschla* (Munda 1973: 331), vsega skupaj pa za to prejel 40 ali 45 fl plačila. (ZD 28: 102–103, 106–107).

4 Sklep

Ivan Cankar stoji »v prvih bojnih črtah uveljavitve novega pisateljskega modela, ki ga zaznamujeta profesionalizacija in posebno (umetniško) poslanstvo« (Dovič 2006: 402). Cankarjeva korespondenca z založniki in uredniki literarnih časnikov ter revij kaže na njegov šibek materialni položaj, katerega posledici sta bili nenehno iskanje in prosjačenje za honorarje, predujeme in posojila. Med založniki, ki so imeli največ posluha za pisatelja, je nedvomno Lavoslav Schwentner; visok znesek predujemov pa mu je izplačal tudi Ottomar Bamberg, pri katerem je Cankar l. 1899 izdal svojo prvo knjigo, pesniško zbirko *Erotika*. Vidimo lahko, da honorarji, ki jih je pisatelj prejel, zdaleč niso bili nizki, zavedati pa se moramo tudi, da se je Cankar zaradi narave pisateljskega poklica, ki ne prinaša rednega mesečnega zaslužka, in svojega boemskega načina življenja nemalokrat znašel finančno povsem na dnu.

Viri

Cankar, Ivan, 1897: Pogodba z založnikom Bambergom za izdajo *Erotike* iz 1897: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:IMG-8HSS4T4N>>. (Dostop 8. 4. 2020.)

Cankar, Ivan, 1970: *Pisma I*. Zbrano delo, 26. knjiga. Ljubljana: DZS.

Cankar, Ivan, 1971: *Pisma II*. Zbrano delo, 27. knjiga. Ljubljana: DZS.

Cankar, Ivan, 1972: *Pisma III*. Zbrano delo, 28. knjiga. Ljubljana: DZS.

Cankar, Ivan, 1974: *Pisma IV*. Zbrano delo, 29. knjiga. Ljubljana: DZS.

Cankar, Ivan, 1976: *Pisma V; Dodatki; Dopolnila in popravki; Pregledi*. Zbrano delo, 30. knjiga. Ljubljana: DZS.

Dan, 12. 1. 1914: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-BTIUOVOC>>. (Dostop 8. 4. 2020.)

Dolar, Anton, 1913: Ivan Cankar, Milan in Milena. *Ljubljanski zvon* 33/5. 276–277. <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-IMUORKJQ>>. (Dostop 8. 4. 2020.)

- Glonar, Joža, 1918: Ivan Cankar: Podobe iz sanj. *Ljubljanski zvon* 38/2. 146–147. <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-WVOWHQBK>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Govekar, Fran, 1934: Pisma Ivana Cankarja meni. *Ljubljanski zvon* 54/9. 519–524. <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-OO4PA48O>>. (Dostop 13. 4. 2020.)
- Govekar, Fran, 1935: Pisma Ivana Cankarja meni. *Ljubljanski zvon* 55/1. 24–31. <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-COIRUDV>>. (Dostop 13. 4. 2020.)
- Jugoslovan, 17. 11. 1917: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-F0PG2KGN>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Jutro, 7. 5. 1910: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-P3DTSM20>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, <1899/19/4: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-6U50B307>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, 1912/32/1: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-L3QYMRPG>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, 1920/40/11: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-3YEZPH2K>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, <1920/40/2: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-GBJSSU38>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, 1921/41/11: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-BYWOK6UT>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Ljubljanski zvon, 1922/42/7: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-X5XGROQV>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Logar, Janez, 2013: Šlebinger, Janko (1876–1951). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi659324/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 12. 4. 2020.)
- Schwentner, Lavoslav, 1911: Schwentnerjev katalog slovenskih knjig: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-SEG9U6QJ>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Slovenec: političen list za slovenski narod, 22. 1. 1900: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-SV37U7R6>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Slovenec: političen list za slovenski narod, 4. 2. 1905: <<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-PTB0OLBC>>. (Dostop 8. 4. 2020.)

Literatura

- Dović, Marjan, 2006: Cankar kot utemeljitelj profesionalnega pisatelja – umetnika. *Slavistična revija* 54/3. 391–404.
- Gradišnik, Albin; Gorenak, Vinki, 2007: Med krono in evrom. Lobnikar, Branko (ur.): *8. slovenski dnevi varstvoslovja Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj: zbornik prispevkov*: <<http://freeweb.siol.net/agradis3/AG/MedKronoInEvrom.pdf>>. (Dostop 8. 4. 2020.)
- Grum, Martin, 2013: Bamberg, Otomar (1848–1934). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi133737/#novi-slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 12. 4. 2020.)

Harlamov, Aljoša, 2018: Ivan Cankar, človek in mit. *Ivan Cankar, literarni revolucionar*. Ljubljana:

Cankarjeva založba (ur. A. Harlamov). 7–51.

Kotnik, Francè, 2013: Podgorc, Valentin (1867–1956). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi437386/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 13. 4. 2020.)

Lukman, Franc Ksaver, 2013: Kalan, Andrej (1858–1933). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi263260/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 12. 4. 2020.)

Moravec, Dušan, 1970: Opombe. Ivan Cankar: *Martin Kačur*. Zbrano delo, 14. knjiga. Ljubljana: DZS.

Munda, Jože, 1970: Opombe. Ivan Cankar: *Pisma I*. Zbrano delo, 26. knjiga. Ljubljana: DZS.

Munda, Jože, 1971: Opombe. Ivan Cankar: *Pisma II*. Zbrano delo, 27. knjiga. Ljubljana: DZS.

Munda, Jože, 1972: Opombe. Ivan Cankar: *Pisma III*. Zbrano delo, 28. knjiga. Ljubljana: DZS.

Munda, Jože, 1974: Opombe. Ivan Cankar: *Pisma IV*. Zbrano delo, 29. knjiga. Ljubljana: DZS.

Munda, Jože, 1976: Opombe in kazala. Ivan Cankar: *Pisma V; Dodatki; Dopolnila in popravki; Pregledi*. Zbrano delo, 30. knjiga. Ljubljana: DZS.

Ozvald, Karel, 2013: Bežek, Viktor (1860–1919). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi141754/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 28. avgust 2020.)

Pirjevec, Avgust, 2013: Malovrh, Miroslav (1861–1922). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi345731/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 12. 4. 2020.)

Šlebinger, Janko, 2013: Levec, Franc (1846–1916). *Slovenska biografija*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU: <<http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi325754/#slovenski-biografski-leksikon>>. (Dostop 12. 4. 2020.)